

Sygn. akt IV CZ 44/17

POSTANOWIENIE

Dnia 18 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Agencji Mienia Wojskowego w Warszawie
przy uczestnictwie E. O.

o stwierdzenie zasiedzenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 sierpnia 2017 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 6 marca 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 6 marca 2017 r. odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawcy od postanowienia tego Sądu z dnia 30 sierpnia 2016 r. na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., uznając, że w sprawie zachodzi wyłączone zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną, a skarga kasacyjna nie zawierała oświadczenia Prokuratorii Generalnej o przekazaniu do prowadzenia Agencji Mienia Wojskowego sprawy przed Sądem Najwyższym.

W zażaleniu na to postanowienie skarżący wniósł o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Agencja Mienia Wojskowego jest państwową osobą prawną (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r., o Agencji Mienia Wojskowego, Dz.U. 2016 r. poz. 614 ze zm., dalej: „ustawa” w zw. z art. 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r., o finansach publicznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.). Skarb Państwa powierzył tą ustawą wykonywanie w jego imieniu i na jego rzecz prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do nieruchomości stanowiących jego własność (art. 6 ust. 1 ustawy). Gospodarowanie powierzonym mieniem, między innymi przez sprzedaż nieruchomości, oddawanie ich w trwały zarząd, najem, dzierżawę, użyczenie albo ich zamianę oraz ustanawianie i nabywanie ustanowionych na nich ograniczonych praw rzeczowych, należy do zadań własnych Agencji. Niemniej Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Agencję przysługuje prawo własności lub inne prawa uzyskane z tytułu zbycia lub obciążenia prawem rzeczowym lub innym prawem mienia, którym gospodaruje Agencja (art. 6 ust 2 ustawy).

Mając na względzie, że Agencja jest odrębnym od Skarbu Państwa podmiotem prawa, któremu ustawa przyznała osobowość prawną (art. 33 k.c.) nie można jej przypisać statusu *stationes fisci* w rozumieniu art. 67 § 2 k.p.c. Skoro została wyposażona w samodzielność gospodarczą, realizuje zadania własne, do których należy przede wszystkim gospodarowanie powierzonym jej mieniem Skarbu Państwa, wykonuje prawo własności i inne prawa rzeczowe na

rzecz Skarbu Państwa występując na zewnątrz jako dysponent określonego prawa, uznać należy, że Agencja posiada legitymację procesową do dochodzenia należności związanych z powierzonym jej zasobem w tym i naprawienia szkody wyrządzonej w tym mieniu przez osoby trzecie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II CSK 323/09, LEX nr 602680).

Agencja jako osoba prawna, której nabycie osobowości nastąpiło z mocy ustawy jest, ujmując w uproszczeniu, instytucją powierniczą w stosunku do Skarbu Państwa jako właściciela, niemniej w wyniku przekazania mienia na Agencję nie przeszły jakiekolwiek prawa rzeczowe przysługujące Skarbowi Państwa, lecz tylko kompetencja do ich wykonywania w zastępstwie Skarbu Państwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 122/14, LEX nr 1656525).

Do wniesienia wniosku o zasiedzenie uprawniony jest każdy, czyich praw dotyczy wynik sprawy, czyli którego mogą dotyczyć bezpośrednio bądź nawet pośrednie skutki prawne mającego zapaść rozstrzygnięcia (por. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1974 r., III CZP 88/74, OSNCP 1976, nr 1, poz. 1). Zainteresowanymi bezpośrednio udziałem w sprawie są dotychczasowy właściciel oraz ten, kto twierdzi, że nabył własność rzeczy przez zasiedzenie. W judykaturze prezentowany jest nawet pogląd, że pośrednie zainteresowanie dotyczy np. osób, które mają rzecz w posiadaniu zależnym (dzierżawca, użytkownik), a w odniesieniu do zasiedzenia nieruchomości właściciele sąsiednich nieruchomości, jeśli wysuwają roszczenia do tej nieruchomości lub jej przygranicznych części (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2012 r., I CZ 79/12, niepubl.).

Nie jest przeszkodą do wystąpienia z wnioskiem o zasiedzenie nieruchomości fakt, że jej posiadanie - albo nawet własność - przeszły już na inną osobę. Interes prawny w postępowaniu nieprocesowym nie wynika w zasadzie - tak jak w procesie (art. 189 k.p.c.) - z naruszenia lub zagrożenia sfery prawnej wnioskodawcy, lecz z pewnych zdarzeń prawnych, które wywołują konieczność uregulowania wiążących się z nimi stosunków i stwarzają obiektywną potrzebę wszczęcia postępowania lub wzięcia w nim udziału (por. uzasadnienie uchwały

Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 1981 r., III CZP 2/81, OSNCP 1981, nr 8, poz. 144).

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1994 r., III CZP 189/93 (OSNC 1994, nr 6, poz. 121) został wyjaśniony status prawny, co prawda wtedy Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, niemniej należy go odnieść także do Agencji Mienia Wojskowego. Agencji jako osoby prawnej nie można utożsamiać ze Skarbem Państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2016 r., II CZ 76/16 niepubl. i wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 czerwca 1997 r., IV SA 1335/95, ONSA 1998, nr 2, poz. 59). Niewątpliwie więc Agencja w ramach wykonywania zadania gospodarowania nieruchomościami znajdującymi się w jej władaniu ma interes prawny, aby ich własność była uregulowana, także w drodze pierwotnego nabycia własności przez Skarb Państwa, jakim jest zasiedzenie. W sprawie jednak stroną nie była Agencja, lecz Skarb Państwa reprezentowany przez Agencję Mienia Wojskowego.

Pomimo, że nie stanowi ona jak już zauważono *stationes fisci* w rozumieniu art. 67 § 2 k.p.c. taka konstrukcja zastępstwa w tym wypadku Skarbu Państwa jest dopuszczalna, co wynika z wykładni językowej art. 6 ust. 2 ustawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2003 r., II CK 117/03, niepubl.). Gdy toczy się bowiem spór o stwierdzenie nabycia prawa własności nieruchomości przez zasiedzenie, Skarb Państwa reprezentuje Agencja i ma on własny interes w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. wzięcia udziału w tym postępowaniu.

Trzeba zgodzić się ze stanowiskiem Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej wyrażonym w piśmie z dnia 3 lutego 2017 r., że do jej zadań należy wyłączne zastępstwo Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. z 2016 r., poz. 2261). *De lege lata* zastępstwo przed Sądem Najwyższym przez Prokuratorę (od dnia 1 stycznia 2017 r.) ma charakter wyłączny (bez żadnych wyjątków).

Wprawdzie skargę kasacyjną w imieniu Skarbu Państwa wniosła w dniu 6 grudnia 2016 r. Agencja Mienia Wojskowego, a więc jeszcze na gruncie

poprzednio obowiązującego stanu prawnego, niemniej pomimo prawidłowego wezwania nie przedłożyła oświadczenia o przekazaniu sprawy wtedy przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa do jej prowadzenia. Trafnie zatem Sąd Okręgowy w Gdańsku zaskarżonym postanowieniem skargę tę odrzucił (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Przedmiotem postępowania było zasiedzenie nieruchomości, a zatem oddalenie wniosku o zasiedzenie nie ma znaczenia dla przemilczenia. Zasiedzenie polega na nabyciu prawa własności przez nieuprawnionego posiadacza na skutek faktycznego wykonywania tego prawa w ciągu w ciągu oznaczonego w ustawie terminu. Istotą natomiast przemilczenia jest to, że określona osoba nabywa prawo na skutek niewykonywania tego prawa przez uprawnionego.

Z zasygnalizowanych względów zażalenie uległo oddaleniu (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

kc

jw